

SPOEDADVIJES

Advies Noodfonds

Datum: 25 juni 2020

Voorzitter: Alexandra Smarandescu

Aanwezigen: Alexandra Smarandescu, Isaak Dieleman

De Vlaamse Jeugdraad, in vergadering op 25 juni 2020, adviseert onder voorzitterschap van Alexandra Smarandescu, en met bovenvermelde aanwezigen unaniem het volgende:

1. Monitor scherp of en hoeveel organisaties niet afdoende geholpen kunnen worden door het beperkte budget van het noodfonds. Stuur het budget bij wanneer dat nodig blijkt. Blijf de komende jaren de financiële gezondheid van de sector monitoren en anticipeer op nieuwe noden omwille van corona met extra budgetten en maatregelen. 3
2. Pas het systeem om de noodfondssubsidies te verdelen en toe te kennen aan zodat het sluitend werkt om de relatieve financiële noden van organisaties op te vangen. 3
3. Communiceer helder met de sector over de procedure en verdeling van het noodfonds. 4
4. Geef richtlijnen op voor de verdeling van de middelen van het noodfonds op lokaal niveau. 4
5. Breid de tijdelijke werkloosheid voor het jeugdwerk uit tot en met 31 december 2020 5
6. Geef het jeugdwerk een financieel duurzaam perspectief op lange termijn. 5
7. Monitor scherp of en hoeveel jeugdhostels niet afdoende geholpen zullen worden door het beperkte budget van het noodfonds. Hou rekening met de verliezen die deze zomer, dit najaar en in het voorjaar van 2021 zullen plaatsvinden bij de jeugdhostels. Anticipeer op nieuwe noden van de sector omwille van corona met extra budgetten en maatregelen. 6
8. Zorg dat de toekenning van financiële steun aan jeugdhostels meer omvat dan een loutere compensatie van de terugbetaalde voorschotten voor boekingen van organisaties en personen. 6

1 Situering

De afgelopen maanden viel de Vlaamse jeugdsector zoals we het kennen zo goed als volledig stil - of toch in levende lijve. Duizenden activiteiten en kampen werden geannuleerd, honderdduizenden kinderen en jongeren vielen zonder aanbod, miljoenen geplande en voorbereide deelnemersuren werden niet gerealiseerd.

Jeugdwerkorganisaties herorganiseerden zich echter in sneltempo, hebben massaal in alternatieve, digitale activiteiten voorzien om hun kinderen en jongeren niet alleen te laten en droegen ook maatschappelijk hun stenen bij. Ze bereiden op dit moment massaal de zomer voor en zijn blij dat ze hun kinderen en jongeren op korte termijn toch wat ongedwongen kunnen laten samen zijn en spelen, zij het in bubbels. Jeugdhostels en jeugdverblijven bereiden zich dan weer uiterst grondig voor op de komst van vele groepen kinderen en jongeren in hun accommodaties.

De impact van deze crisis reikt voor sommige jeugdwerkorganisaties echter een pak verder dan het loutere annuleren van activiteiten en vervangen van aanbod. Vooral de vakantieorganisaties, cultuureducatieve werkingen en organisaties die werken rond informatie en participatie hebben organisatorisch en financieel zwaar te lijden onder corona. Ook enkele specifieke organisaties met een grotendeels internationale werking (zoals AFS of Bouworde) kregen en krijgen het nog steeds bijzonder zwaar te verduren. Organisaties, koepels en federaties die veelal op vrijwilligerswerk draaien en/of weinig moeten steunen op eigen inkomsten kunnen de geleden schade dan weer (voorlopig) relatief beperken. Onze eigen prognoses na verschillende bevestigingen bij het jeugdwerk wezen ons op een voorzichtige schatting van minstens 10 miljoen euro financiële impact op onze organisaties.

Jeugdwerkorganisaties hebben hun eeuwige creativiteit ingezet om oplossingen en initiatieven op poten te zetten. Er is een groot besef binnen de jeugdsector dat we enkel samen heelhuids door de crisis kunnen geraken, en het is vanuit die solidariteit dat we dit advies schrijven. We rekenen er op dat we op eenzelfde proactief elan samen met de minister en de Vlaamse overheid blijven werken aan de oplossingen die de jeugdsector nodig heeft om de komende jaren heelhuids door te komen.

Uiteraard wordt niet op de overheid gerekend om de volledige gelede schade te compenseren. Organisaties zoeken zelf oplossingen, doen beroep op andere maatregelen van de overheid en heroriënteren hun werkingen. Maar op korte termijn zal voor sommige organisaties een substantiële én snelle financiële injectie broodnodig zijn om hun voortbestaan te garanderen. Maatregelen zoals het noodfonds, tijdelijke werkloosheid, en het duurzaam voorzien van middelen voor organisaties zijn dan ook cruciaal en bespreken we bij de adviespunten.

Het noodfonds vanuit de Vlaamse overheid van bijna 300 miljoen bestaat o.a. uit delen voor gesubsidieerde organisaties uit de mediasector (10 miljoen), de cultuursector (65 miljoen) en 16 miljoen voor de jeugdsector. Het budget voor de jeugdsector bestaat uit 12 miljoen voor de jeugdverblijfcentra, 2,1 miljoen voor de jeugdhostels en 1,9 miljoen voor het Vlaams erkend en gesubsidieerd jeugdwerk en de Uitleendienst Kampeermateriaal. Daarnaast wordt er 87 miljoen voorzien voor lokale besturen om lokale verenigingen (cultuur, jeugd, sport) te ondersteunen.

De jeugdsector wil met solidariteit voor elkaar en andere sectoren zoveel mogelijk kinderen en jongeren bereiken en jeugdwerk kunnen bieden. We rekenen op de Vlaamse overheid om dit mee mogelijk te maken op een duurzame manier. Het coronanoodfonds is daar een eerste en belangrijke stap in.

Hieronder worden de aanbevelingen opgedeeld volgens de respectievelijke besluiten ter verdeling van de middelen: eerst komen de aanbevelingen voor het jeugdwerk aan de beurt, daarop volgen de aanbevelingen voor de jeugdhostels.

2 Advies

Jeugdwerk

Monitor scherp of en hoeveel organisaties niet afdoende geholpen kunnen worden door het beperkte budget van het noodfonds. Stuur het budget bij wanneer dat nodig blijkt. Blijf de komende jaren de financiële gezondheid van de sector monitoren en anticipeer op nieuwe noden omwille van corona met extra budgetten en maatregelen.

Er is een bedrag vastgelegd voor Vlaams erkend en gesubsidieerd jeugdwerk in het noodfonds. Ondanks onze eigen analyses en uitwisseling van signalen uit het jeugdwerk, werd dit bedrag eerder laag geraamd op 1,84 miljoen. We begrijpen dat het niet de bedoeling is om alle geleden schade van het jeugdwerk te dekken en verwachten dat ook niet, maar we maken ons op basis van de bevragingen en gegevens waarover wij beschikken toch zorgen dat dit bedrag nog steeds te laag zal uitvallen om het voortbestaan van de betrokken organisaties in duurzame moeilijkheden op te vangen.

Bovendien stellen we vast dat de verdeling van het noodfonds zal gebeuren op basis van financieringsbehoeftes die berekend worden op basis van het volledige jaar 2020. Dat is op zich goed, want veel organisaties – zoals cultuureducatieve werkingen en organisaties die werken rond informatie en participatie – zagen omwille van corona ook al vele activiteiten in het najaar in rook opgaan. Het gaat daarbij vooral over activiteiten in schoolse contexten, of in samenwerking met culturele centra of welzijnsorganisaties. Heel veel van die activiteiten zijn nu al door de partners geannuleerd en blijven geannuleerd, o.a. omdat ze zich richten op intern aanbod en geen bubbels willen mengen. De financieringsbehoefte berekenen op jaarbasis geeft ruimte aan jeugdwerkorganisaties om ook die verliezen in te calculeren.

Alleen is bij de raming van het beschikbare budget van het noodfonds enkel uitgegaan van de mogelijke verliezen die al geleden zijn en geleden zullen worden in de periode van 14 maart tot en met 31 augustus. En dus wordt de kans en bijgevolg onze bezorgdheid bijzonder groot dat het beschikbare budget niet afdoende zal zijn om aan alle noden van de indienende organisaties – die ook tot in het najaar strekken – te voldoen. Deze bezorgdheid wordt nog versterkt wanneer we kijken naar de manier waarop gepland wordt het budget te verdelen onder alle verlieslatende organisaties (zie het tweede adviespunt).

Elke organisatie die dreigt deze crisis financieel niet te overleven, staat voor honderden of zelfs duizenden kinderen en jongeren die hun jeugdwerkplek als tweede thuis verliezen en soms op geen enkele andere manier door jeugdwerk meer bereikt zullen worden. De afgelopen periode toonde duidelijk aan hoe belangrijk die tweede thuisplek is: jeugdwerkers vangen signalen op, bieden steun en begeleiding en bieden kinderen en jongeren de mogelijkheid om gewoon zichzelf te kunnen zijn en zich te amuseren. Zorg er dan ook voor dat de toewijzing van dit noodfonds scherp gemonitord wordt en het budget indien nodig bijgestuurd. Blijf de financiële gezondheid van de sector de komende jaren monitoren en anticipeer op nieuwe noden omwille van corona met extra budgetten en maatregelen.

Pas het systeem om de noodfondssubsidies te verdelen en toe te kennen aan zodat het sluitend werkt om de relatieve financiële noden van organisaties op te vangen.

Hoe beperkter het beschikbare budget, hoe zorgvuldiger het moet worden uitgedeeld. We stellen ons ernstig de vraag of de voorliggende plannen dat voldoende zullen kunnen, met de juiste aandacht voor de relatieve noden van organisaties.

In de huidige uitwerking zullen alle Vlaams erkende en gesubsidieerde jeugdwerkorganisaties (die zich niet in ontbinding, vereffening of faillissement bevinden) een aanvraag kunnen indienen om een beroep te doen op het

noodfonds. Op basis van het door de administratie berekende bedrijfsresultaat voor 2020 zullen de indienende organisaties worden ingedeeld in twee groepen, respectievelijk zonder en mét financieringsbehoefte. De eventuele financieringsbehoefte wordt omschreven als “het bedrag aan bijkomende financiering [...] dat een doelgroep-organisatie kan helpen om in het jaar 2020 een bedrijfsresultaat te boeken dat nul is of dat geen groter verlies is dan begroot in de oorspronkelijke [...] begroting voor het jaar 2020”. Dat betekent dat elke indienende organisatie met een verlies te wijten aan corona, ongeacht hoe groot dat verlies ook is, sowieso in aanmerking komt voor een subsidiebedrag uit het noodfonds.

We weten uit vorige bevestigingen en studies dat het overgrote merendeel van alle organisaties in zekere mate getroffen werd door de coronacrisis. De omschrijving van de eventuele financieringsbehoefte betekent dan ook dat quasi elke indienende organisatie aan deze criteria zal voldoen, terwijl bij de raming van het nodige budget net vooral werd gefocust op de noden van de organisaties die duurzaam in de problemen komen. Hoe meer organisaties zullen indienen – bv. ook zij met kleinere verliezen of grote verliezen, maar zonder risico op faillissement of dergelijke –, hoe groter dus de kans dat het geraamde budget niet tegemoet zal komen aan de vraag van alle indienende organisaties.

In dat waarschijnlijke scenario, met meer indienende organisaties en een grotere vraag dan het beschikbare budget, wordt het des te belangrijker dat extra rekening kan gehouden worden met de *relatieve* financieringsnoden van organisaties. Onvermijdelijk zal voor de ene organisatie het te dichten financiële verlies veel ingrijpender zijn dan voor een andere werking. Alleen laat het voorliggende systeem net niet toe om dat in rekening te nemen: als er onvoldoende budget beschikbaar is, krijgt elke organisatie eenzelfde proportionele toewijzing van hun totale financieringsbehoefte. Een mogelijkheid tot differentiatie staat niet in het systeem ingeschreven.

Het lijkt ons dat met de voorliggende plannen geprobeerd is om een beoordelingsprocedure uit te tekenen die zo helder, objectief en eenvoudig mogelijk is – wat op zich lovenswaardig is. Alleen is onvoldoende rekening gehouden met het feit dat het hier om de verdeling van schaarse middelen gaat, waarbij het net belangrijk is om de verdeling op maat en zo zorgvuldig mogelijk te regelen. Uitgaan van het best mogelijke scenario waarin de beschikbare middelen sowieso zullen voldoen aan de vraag lijkt ons zeer voorbarig. We riskeren te eindigen met een scenario waarbij ook de organisaties die in duurzame problemen komen niet afdoende geholpen zullen worden met hun coronatoelage.

De beste manier om dit scenario te vermijden is om de financiële nood van de indienende organisaties te monitoren en het beschikbare budget daarop bij te sturen zodat de nood gedekt wordt. Als dat niet mogelijk blijkt, moet het systeem worden aangepast zodat de relatieve nood van organisaties op een gedifferentieerde manier in rekening kan gebracht worden.

Communiceer helder met de sector over de procedure en verdeling van het noodfonds.

Aangezien er heel wat zorgen bestaan over de toereikendheid van het noodfondsbudget voor het Vlaams erkend jeugdwerk, wordt het des te belangrijker om de procedure en verdeling hiervan duidelijk te communiceren naar de sector. Organisaties zullen zelf een aanvraag kunnen indienen die vervolgens op een aantal criteria beoordeeld zullen worden. Wees transparant over deze criteria, specifiek in verwoordingen en zorg voor tijdige communicatie over de criteria en de verdeling.

Geef richtlijnen op voor de verdeling van de middelen van het noodfonds op lokaal niveau.

De lokale besturen krijgen een groot deel van het noodfonds toegewezen om hun lokale verenigingen (cultuur, jeugd en sport) te ondersteunen en zo de impact van de coronacrisis op die organisaties te remediëren. We zijn blij te lezen dat onze oproep naar aandacht voor lokale afdelingen en organisaties op deze manier erkend wordt en we zullen er mee op toezien dat het ook voor die doeleinden gebruikt wordt.

Lokale overheden kunnen het best inschatten welke noden er leven bij hun organisaties, maar we verwachten en rekenen erop dat ze er in elk geval voor zorgen dat elke actor aan tafel in die lokale context even duidelijk gehoord zal worden en alle sectoren op gelijke manier gewaardeerd zullen worden. Het mag niet de bedoeling zijn dat de lokale vrijwillige jeugdbewegingsleider om coronasteun moet wedijveren met een professioneel georganiseerde organisatie. We weten uit afgelopen monitoring en praktijkverhalen dat een aantal steden en gemeenten deze steun op fantastische manieren zullen inzetten, maar we weten jammer genoeg ook dat er een kloof bestaat tussen deze lokale overheden en de lokale besturen die jeugd op een veel lagere prioriteit zetten. Die voorbeelden kennen we immers ook.

We vragen daarom op zijn minst richtlijnen vanuit de Vlaamse overheid om mét respect voor de lokale autonomie wel een basis aan te reiken over de manier waarop dit budget toegewezen zou moeten kunnen worden. Daarnaast is monitoring vanzelfsprekend; indien dit niet kan op basis van de boekhoudkundige codes van dit bijzondere budget, moet dit achteraf gebeuren om evaluatie mogelijk te maken. Het moet mogelijk zijn na te gaan op welke manier de verschillende steden en gemeenten dit substantiële budget hebben toegewezen. Betrek daarbij ook zeker Bataljong en erken hen voor deze ondersteuning.

Breid de tijdelijke werkloosheid voor het jeugdwerk uit tot en met 31 december 2020

Het statuut van tijdelijke werkloosheid is voor een substantieel deel van onze sector zeer belangrijk om hun organisatie financieel te laten voortbestaan. Dit statuut werd ondertussen algemeen uitgebreid tot en met 31 augustus, en de mogelijkheid werd gecreëerd om het statuut nog verder uit te breiden tot 31 december voor “sectoren in moeilijkheden”. Welke sectoren dat zijn moet nog worden vastgelegd via Koninklijk Besluit.

We dringen er met grote urgentie op aan het jeugdwerk zeker mee op te nemen onder de noemer van “sectoren in moeilijkheden” die zullen kunnen rekenen op de verlengde maatregel van tijdelijke werkloosheid tot 31 december 2020. Aangezien ook dit najaar heel wat organisaties op veel lagere capaciteit zullen draaien omwille van de veranderde context, naweeën (en mogelijke nieuwe weëën) van corona, en samenwerkingen met andere sectoren, derden en partners die grotendeels in het water vallen, is de maatregel van tijdelijke werkloosheid cruciaal om deze organisaties extra financiële zuurstof te geven.

Geef het jeugdwerk een financieel duurzaam perspectief op lange termijn.

We weten via verschillende bevragingen binnen de sector dat de financiële impact van deze crisis op zijn minst tot na 2021 voelbaar zal zijn voor onze organisaties. Dat geldt voor een groot deel van onze samenleving, en nog meer dan ooit werd tijdens deze crisis duidelijk dat ons middenveld, en ons jeugdwerk een cruciaal deel uitmaken van de verbinding die mensen in zo'n periode zoeken. Mensen zoeken elkaar, zoeken contact en momenten. Het jeugdwerk maakt dit mogelijk, zoekt oplossingen in moeilijke situaties, is flexibel, zet in op haar kinderen en jongeren en altijd met haar specifieke jeugdwerk-DNA. Met andere woorden: het jeugdwerk heeft zich bewezen, en in de periode van heropbouw die volgt, is hierin investeren geen keuze maar een noodzaak.

We vragen dan ook met aandrang een duurzaam financieel perspectief voor zowel erkende organisaties als nieuwe organisaties die net nu voor het eerst erkend zullen worden. Op een moment als dit hebben we zowel de ervaring en goede praktijken nodig van de bestaande organisaties, als de nieuwe wind van jonge, groeiende organisaties. We rekenen op financiële garanties voor al onze organisaties voor de komende jaren en beleidsnotaperiode. Investeren in het jeugdwerk is investeren in onze kinderen en jongeren.

Jeughostels

Monitor scherp of en hoeveel jeughostels niet afdoende geholpen zullen worden door het beperkte budget van het noodfonds. Hou rekening met de verliezen die deze zomer, dit najaar en in het voorjaar van 2021 zullen plaatsvinden bij de jeughostels. Anticipeer op nieuwe noden van de sector omwille van corona met extra budgetten en maatregelen.

Voor de jeughostels wordt momenteel 2,1 miljoen euro uitgetrokken in de verdeling van het noodfonds. Elke individuele hostel kan twee compensatiebedragen aanvragen, enerzijds voor de periode van 16 maart tot en met 7 juni (de periode van verplichte sluiting) en anderzijds voor de periode van 8 juni tot en met 31 augustus. Voor deze laatste periode wordt uitgegaan van een bezettingsgraad van 50% van de gemiddelde bezettingsgraad per hostel voor deze periode voor de jaren 2017 tot en met 2019.

Die geschatte bezettingsgraad van 50% is om verschillende redenen een zeer optimistische inschatting. Zo zijn bijna alle hostels op dit ogenblik nog gesloten omdat hun hoofdpubliek – scholen- en andere groepen – in deze periode nog niet mag reizen. De afgelopen drie weken gold bovendien nog een beperking van maximaal 10 personen, die nu slechts licht wordt versoepeld naar 15 personen. Veel andere Vlaamse organisaties hebben omwille van de lange onduidelijkheid hun reservaties voor de zomer onherroepelijk geannuleerd. En nog weer andere groepen, zoals muziekkampen, mogen ook deze zomer nog niet georganiseerd worden.

Hostels mogen bovendien hun slaapzalen (nog) niet openzetten voor individuele reizigers. Alle grote evenementen (zoals festivals) waar traditioneel veel jongeren op afkomen, zijn verboden tot eind augustus. Het internationale jeugdtoerisme naar België is voor de komende maanden helemaal stilgevallen en het binnenlands toerisme zal zich hoogstwaarschijnlijk concentreren op de kust en de Ardennen.

Al deze zaken zorgen ervoor dat, hoewel een beperkt aantal hostels inderdaad hoopt op een bezettingsgraad van 50%, een significant deel van hostels (waaronder vooral stadshostels) momenteel uitkijkt op een bezettingsgraad voor de maanden juli en augustus tussen 6% en 15% in vergelijking met een normale uitbating. We maken ons zorgen dat omwille van deze optimistische schatting van de bezettingsgraad het uitgetrokken budget voor de jeughostels te laag zal zijn om de effectieve verliezen en dus financieringsbehoeftes tijdens de zomervakantie te dekken.

Bovendien stopt ook voor jeughostels de impact van corona niet na 31 augustus. In de sector leefde tot voor enkele weken nog de hoop dat de situatie vanaf september weer de goede richting uit zou gaan. Ondertussen daagt het besef dat ook het najaar en mogelijk ook een deel van 2021 een aderlating wordt. Heel veel scholen, organisaties die zich richten tot specifieke doelgroepen (zoals jongeren met een beperking) en enkele jeugdorganisaties annuleerden ook in het najaar en begin 2021 hun (meerdaagse) uitstappen – o.a. omwille van de vrees voor een tweede uitbraak.

Zoals het er nu naar uitziet kan de sector bijgevolg amper een reserve opbouwen om de winterperiode door te komen. De voorziene steun van 2,1 miljoen wordt zeer gewaardeerd, maar wordt dus mogelijk ontoereikend wanneer er tijdens en na de zomer effectief geen beterschap volgt. Monitor daarom nauwgezet de verliezen die deze zomer, maar ook dit najaar en in het voorjaar van 2021 zullen plaatsvinden bij de jeughostels. Anticipeer op eventuele nieuwe noden van de sector omwille van corona met extra budgetten en maatregelen.

Zorg dat de toekenning van financiële steun aan jeughostels meer omvat dan een loutere compensatie van de terugbetaalde voorschotten voor boekingen van organisaties en personen.

Artikel 5 van het voorliggende besluit bepaalt dat hostels enkel voor financiële ondersteuning in aanmerking komen als ze alle organisaties, die tijdens de periode van 16 maart tot en met 7 juni 2020 een verblijf bij hen boekten en hen hiervoor al een voorschot betaalden, deze voorschotten volledig hebben terugbetaald of in onderlinge overeenkomst de boeking hebben verplaatst.

Dat jeugdhostels de organisaties die verblijven hadden geboekt tijdens de periode van verplichte sluiting kosteloos moeten stellen dan wel de optie moeten geven om de boeking te verplaatsen, is een goede zaak. We hopen dat in de berekening van de compensatie ook rekening is gehouden met terugbetalingen die aan individuele reizigers en families werden gedaan. Ook zij hadden en hebben recht op terugbetalingen omdat de hostels verplicht gesloten waren.

Wel moet absoluut vermeden worden dat de steun voor de hostels enkel neerkomt op een compensatie voor de terugbetalingen die gedaan werden en worden. Nog los van het inkomstenverlies dat geleden wordt (en de reserve die zo niet opgebouwd kan worden voor de kalme wintermaanden), hebben jeugdhostels ook in de afgelopen maanden een aantal vaste kosten die blijven doorlopen (zoals huur, onderhouds- en toezichtkosten, permanentie en administratieve bijstand voor o.a. het herboeken van verblijven, ...). Dit alles moet ook in rekening kunnen worden gebracht bij het berekenen van de uiteindelijke compensatie van jeugdhostels.